Minister
Edukacji

DWP-WZP.055.14.2025.EES
Warszawa, 04 maja 2026 r.

Pani
Małgorzata Kidawa-Błońska
Marszałek Senatu RP

Odpowiedź na oświadczenie senatorskie nr BPS/043-37-898/25

Szanowna Pani Marszałek,

składam na Pani ręce odpowiedź na oświadczenie złożone przez Senator Ewę Monikę Kaliszuk na 37. posiedzeniu Senatu RP w dniu 25 czerwca 2025 r.

Szanowna Pani Senator,

zapewnienie warunków bezpieczeństwa w szkołach oraz kształtowanie postaw i zachowań sprzyjających zdrowiu jest jednym z priorytetów Ministra Edukacji.

Mając na uwadze dynamiczną sytuację geopolityczną i zagrożenia z tym związane, Ministerstwo Edukacji Narodowej systematycznie wdraża działania, które mają na celu zwiększenie wiedzy i umiejętności uczniów, m.in. w zakresie udzielania pierwszej pomocy, wzmacniania postaw proobronnych oraz właściwego reagowania w sytuacjach zagrożeń.

Treści z tego zakresu są dobrane adekwatnie do wieku i etapu rozwojowego uczniów i uczennic. Profilaktyka stosowana w szkołach ma charakter uniwersalny tak, aby jej przekaz mógł trafić do wszystkich. Ministerstwo Edukacji Narodowej zwraca szczególną uwagę na upowszechnianie informacji pozwalających na ochronę zdrowia i życia własnego, jak i innych.

Należy wskazać, że Minister Edukacji Barbara Nowacka w 2024 roku ustanowiła, we współpracy z ministrem obrony narodowej, przedsięwzięcie pn. „Edukacja z wojskiem“, którego głównym celem jest organizacja zajęć z edukacji proobronnej w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych dla dzieci i młodzieży oraz szkołach artystycznych realizujących kształcenie ogólne w zakresie szkoły podstawowej lub liceum ogólnokształcącego, a także spotkań z weteranami działań poza granicami państwa w szkołach ponadpodstawowych dla dzieci i młodzieży oraz szkołach artystycznych realizujących kształcenie ogólne w zakresie liceum ogólnokształcącego. Celem tej inicjatywy jest zwiększenie świadomości uczniów w zakresie bezpieczeństwa i obrony, a także kształtowanie nawyków i umiejętności w sytuacjach kryzysowych. W ramach programu żołnierze Wojska Polskiego prowadzą specjalistyczne zajęcia w szkołach, wspierając rozwój kompetencji przyszłościowych u młodych ludzi. Ministerstwo Edukacji Narodowej we współpracy z Ministerstwem Obrony Narodowej ogłosiło nabór do V edycji pn. „Edukacja z wojskiem“. Zajęcia w szkołach będą odbywać się od 27 kwietnia do 25 czerwca 2026 r.

Program pn. „Edukacja z wojskiem“ wpisuje się w podstawowe kierunki realizacji polityki oświatowej państwa w roku szkolnym 2025/2026, w których wskazano m.in.: „Szkoła

telefon: + 48 22 34 74 100
adres email: sekretariat.b.nowacka@men.gov.pl
gov.pl/edukacja

Al. J.Ch. Szucha 25
00-918 Warszawa

miejscem edukacji obywatelskiej – kształtowanie postaw patriotycznych, społecznych i obywatelskich, odpowiedzialności za region i ojczyznę, dbałości o bezpieczeństwo własne i innych".

Obowiązek szkół w zakresie kształtowania wśród uczniów właściwych postaw wobec zagrożeń jest realizowany już w klasach I-III szkoły podstawowej – w ramach edukacji wczesnoszkolnej - w sposób dostosowany do możliwości uczniów. Uczniowie uczą się np. wskazywania sytuacji niebezpiecznych i sposobów reagowania, w tym znają podstawowe numery alarmowe, telefonu zaufania i poznają szkolne procedury bezpieczeństwa. Zatem każdy uczeń może skorzystać z tej wiedzy w miarę swoich możliwości, potrafi wezwać pomoc, w tym przekazać informacje o zdarzeniu i swoje dane, stosuje podstawowe zasady udzielania pierwszej pomocy w sytuacjach zagrożenia zdrowia lub życia (moduł bezpieczeństwo i obrona).

W szkołach podstawowych (klasa VIII) i ponadpodstawowych jest realizowany obowiązkowy przedmiot – edukacja dla bezpieczeństwa. Przedmiot kształtuje odporność społeczną przez rozwijanie świadomości w zakresie bezpieczeństwa państwa i obywateli, przygotowanie, rozumiane jako przewidywanie zagrożeń i zapobieganie zagrożeniom, a jeśli to konieczne, właściwe reagowanie w sytuacjach zagrożenia oraz znajomość struktur odpowiedzialnych za obronność państwa. Ma na celu także wzmocnienie postaw proobronnych przez budowanie gotowości do przetrwania w przypadku wystąpienia zagrożeń nadzwyczajnych.

Określone są następujące cele kształcenia edukacji dla bezpieczeństwa:

1) przewidywanie zagrożeń i zapobieganie zagrożeniom, a jeśli to konieczne – właściwego reagowania w sytuacjach ich wystąpienia;
2) udzielanie pierwszej pomocy osobom poszkodowanym;
3) dbanie o innych i otoczenie w zakresie bezpieczeństwa;
4) przetrwanie w przypadku wystąpienia zagrożeń nadzwyczajnych[1].

Obowiązujące przepisy prawa oświatowego[2] oraz rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. *w sprawie bezpieczeństwa i higieny w szkołach i placówkach*[3] precyzują obowiązki w zakresie ochrony uczniów. Zgodnie z nimi dyrektor szkoły[4] we współpracy z organem prowadzącym szkołę lub placówkę[5] odpowiadają za jej działalność oraz mają obowiązek zapewnić bezpieczne i higieniczne warunki, nauki, wychowania i opieki.

W § 3 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach wskazano, że dyrektor, zapewniając bezpieczne i higieniczne warunki pobytu w szkole lub placówce co najmniej raz w roku dokonuje kontroli ich zapewnienia oraz określa kierunki ich poprawy. Z tych ustaleń kopię protokołu przekazuje do organu prowadzącego.

Przepis art. 108a ustawy – Prawo oświatowe daje dyrektorowi szkoły lub placówki prawo do wprowadzenia szczególnego nadzoru nad pomieszczeniami szkoły lub placówki lub terenem szkoły lub placówki w postaci środków technicznych umożliwiających rejestrację obrazu (monitoring),

[1] Rozporządzenie Ministra Edukacji z 11 marca 2026 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym (Dz. U z 2026 r., poz. 378.).
[2] Dz.U. z 2025 r. poz. 1043, z późn. zm.
[3] Dz.U. z 2020 r. poz. 1604 i z 2024 r. poz. 933.
[4] Art. 68 ust. 1 pkt 6 ustawy Prawo oświatowe
[5] Art. 10 ust. 1 pkt 1, 3 i 5 ustawy Prawo oświatowe.

Wśród warunków koniecznych do zainstalowania monitoringu wizyjnego jest kilka do jednoczesnego spełnienia:

1) monitoring jest niezbędny do zapewnienia bezpieczeństwa uczniów i pracowników lub ochrony mienia;
2) zgodę wyraził organ prowadzący szkołę;
3) przeprowadzono konsultacje z radą pedagogiczną, radą rodziców i samorządem uczniowskim.

Jednocześnie co do zasady monitoring nie obejmuje pomieszczeń, w których odbywają się zajęcia dydaktyczne, wychowawcze i opiekuńcze, pomieszczeń, w których uczniom jest udzielana pomoc psychologiczno-pedagogiczna, pomieszczeń przeznaczonych do odpoczynku i rekreacji pracowników, pomieszczeń sanitarnohigienicznych, gabinetu profilaktyki zdrowotnej, szatni i przebieralni.

Wyjątkiem od tej reguły jest zaistnienie faktycznego związku pomiędzy niezbędnością zastosowania monitoringu w tych pomieszczeniach a zagrożeniem bezpieczeństwa. Także i w tym przypadku koniecznie musi zaistnieć warunek nienaruszalności godności oraz innych dóbr osobistych uczniów, pracowników i innych osób. Wprowadzenie szczególnego nadzoru nad pomieszczeniami szkoły w postaci środków umożliwiających rejestrację obrazu powinno się odbyć na podstawie oceny ich adekwatności, jako metody zapewnienia bezpieczeństwa uczniom, nauczycielom oraz ochrony mienia szkoły w przypadku, kiedy wyczerpano możliwość zastosowania innych środków.

Decyzja o wdrożeniu takiego systemu powinna być podjęta przez dyrektora szkoły po gruntownej analizie jego przydatności do ochrony uczniów, pracowników, co jest podstawą do zainicjowania procedury instalacji takiego systemu.

Warto podkreślić, że rada rodziców[6] – reprezentująca rodziców wszystkich uczniów – może występować do dyrektora i innych organów szkoły lub placówki, organu prowadzącego szkołę lub placówkę oraz organu sprawującego nadzór pedagogiczny z wnioskami i opiniami we wszystkich sprawach szkoły lub placówki, zatem także w sprawie wprowadzania rozwiązań dotyczących bezpieczeństwa uczniów i nauczycieli.

Ponadto, szkoła jako budynek, w którym realizowane są cele oświatowe, naukowe i wychowawcze, zaliczana jest do kategorii budynków użyteczności publicznej. W związku z tym musi spełniać rygorystyczne wymogi znajdujące się w ustawie z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane[7] (określa ogólne zasady projektowania, budowania, utrzymywania i rozbiórki obiektów), rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie[8] (określa szczegółowo wymogi techniczne z zakresu bezpieczeństwa, higieny, ochrony zdrowia) oraz ustawie z dnia 27 marca 2023r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym[9] (reguluje proces planowania przestrzennego, określa zasady lokalizacji budynków i planowania przestrzennego).

Odnosząc się do przedstawionych propozycji dotyczących instalacji bramek wykrywających metal lub broń w wejściach do budynków szkół oraz stałej obecności profesjonalnej ochrony wyposażonego w ręczny wykrywacz metalu, należy wskazać, że rozwiązania te wymagają głębokiej analizy prawnej, finansowej oraz psychologicznej.

[6] Art. 84 ust 1 ustawy - *Prawo oświatowe*.
[7] Dz. U z 2025r. poz. 418 z późn. zm.
[8] Dz. U z 2022r. poz. 1225.
[9] Dz. U z 2024r. poz. 1130 z późn. zm.

Obecny stan prawny nie przewiduje procedur dopuszczających rutynową kontrolę osób i bagażu przy wejściu do szkoły. Wprowadzenie powyższych regulacji rodzi ryzyko naruszenia dóbr osobistych oraz prywatności uczniów. Ponadto może to negatywnie wpłynąć na dobrostan psychiczny uczniów oraz proces budowania pozytywnego wizerunku szkoły jako bezpiecznego i przyjaznego środowiska edukacyjnego.

Dodatkowo stanowić to może zagrożenie w zakresie ochrony danych osobowych, do której przestrzegania jest zobowiązana na gruncie Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE. Należy również podkreślić aspekt ekonomiczny - realizacja proponowanych rozwiązań, wiązałoby się z obciążeniem finansowym dla organów prowadzących, w tym jednostek samorządu terytorialnego.

W obecnym systemie prawnym czynności przeszukania ucznia i sprawdzenia, czy nie wniósł on ze sobą do szkoły niebezpiecznych narzędzi są zastrzeżone dla Policji. Nauczyciele i dyrektor szkoły nie są upoważnieni do przeszukania rzeczy osobistych uczniów, w tym plecaków.

Nauczyciel lub dyrektor szkoły po powzięciu wiarygodnej informacji o podejrzeniu wnoszenia przez ucznia substancji lub przedmiotów zabronionych/niebezpiecznych, zobowiązani są do natychmiastowej reakcji, zgodnie z wewnątrzszkolnymi procedurami bezpieczeństwa.

Zadaniem szkoły jest ukierunkowanie procesu wychowawczego na wartości, które wyznaczają cele wychowania i kryteria jego oceny. Szkoły realizują program wychowawczo-profilaktyczny obejmujący:

- treści i działania o charakterze wychowawczym skierowane do uczniów;
- treści i działania o charakterze profilaktycznym skierowanym do uczniów, nauczycieli i rodziców.

Program wychowawczo-profilaktyczny opracowuje się na podstawie wyników corocznej diagnozy w zakresie występujących w środowisku szkolnym potrzeb rozwojowych uczniów, w tym czynników chroniących i czynników ryzyka.
W przypadku zdiagnozowania lub wystąpienia jednostkowych sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa i ich analizy, władze szkolne oraz organu prowadzącego szkołę są zobowiązane do wprowadzenia nowych rozwiązań systemowych, zapewniających bezpieczeństwo wszystkim uczniom, pracownikom i rodzicom przebywającym w szkole.

Z wyrazami szacunku

Z upoważnienia
Ministra Edukacji

Paulina Piechna-Więckiewicz
Podsekretarz Stanu
/ – podpisano cyfrowo/